

ZPRAVODAJ EUROREGIONU GLACENSIS 1/2015

**Prezident Miloš Zeman navštívil
sídelní město Euroregionu Glacensis**

Vážené dámy, vážení pánové,

současná finanční perspektiva se blíží ke konci. Dne 9. ledna 2015 na zasedání Euroregionálního řídicího výboru jsme schválili dotaci pro poslední mikroprojekty. Skončila také realizace projektu „EUREGIO PL-CZ“, v jehož rámci euroregiony z česko-polského příhraničí zvyšovaly své kompetence a vzájemně propagovaly přeshraniční spolupráci na česko-polské

hranici. Tato tříletá spolupráce šesti euroregionů bude pokračovat. Možná jednou z takových platforem bude společně zpracovaný záměr vlajkového projektu „Česko-polská Hřebenovka“, připravený do INTERREGU V-A Česká republika - Polsko, kde bychom měli být vedoucím partnerem.

V prosinci 2014 také skončila realizace projektu „Strategie integrované spolupráce česko-polského příhraničí“. Euroregiony Glacensis a Nisa, Dolnoslezské vojvodství společně s Královéhradeckým krajem jako vedoucím partnerem, Libereckým, Pardubickým a Olomouckým krajem připravily společnou strategii spolupráce na další období v „sudetské“ části příhraničí. Výsledkem realizace tohoto projektu je vypracování formy Evropského seskupení pro územní spolupráci NOVUM. Partneri ESÚS již obdrželi souhlas s přistoupením do nově vznikající formy spolupráce. Je zde velká šance, že společný projekt bude finalizován v roce 2015.

Ke konci se také blíží realizace projektu „Místa plná rozhledů v Euroregionu Glacensis“. Dne 19. prosince 2014 byla otevřena poslední rozhledna naplánovaná v projektu - Suszynka v obci Radków. Jedná se zřejmě o první zděnou rozhlednu postavenou na polské straně Sudet po 2. světové

válce. Realizace projektu byla prodloužena do května 2015. Budou zpracovány propagační materiály a uskuteční se závěrečná konference projektu. Euroregion Glacensis jako vedoucí partner společně se 30 partnery z území Sudet zpracoval pokračování záměru formou vlajkového projektu do nového programového období s názvem „Česko-polská Hřebenovka“, v jehož rámci se plánuje postavit 21 rozhleden propojených společnou turistickou trasou, a širokou propagační kampaň.

V březnu končí realizace projektu „Síťová spolupráce v Euroregionu Glacensis“. Během realizace tohoto projektu se uskutečnily vzájemné stáže pracovníků obou částí, byla realizována informační politika formou právě tohoto vydávaného Zpravodaje Euroregionu Glacensis, snažíme se na polskou stranu přenést velmi dobré zkušenosti z České republiky v oblasti regionálního produktu a propagace výrobků regionálních výrobců, a také pokračujeme v dlouholetých tradicích spolupráce vědeckých kruhů, a to formou tří konferencí a dvou připravovaných publikací týkajících se území Kladského pomezí. Poslední konference s názvem „Česko-polské pohraničí - 70 let zkušeností“ se uskuteční ve dnech 26. - 27. března 2015 v Kudowě Zdroji. Požádali jsme o prodloužení realizace tohoto projektu do července 2015, abychom mohli v rámci vzniklých úspor pokračovat v informační politice.

Vážené dámy, vážení pánové, spolupracovníci a přátelé. Společně s realizací velkých projektů ukončuji svou práci na Euroregionu Glacensis. Svým jménem bych rád velmi poděkoval všem spolupracujícím partnerům, se kterými jsem po dobu posledních téměř 17 let mohl realizovat přeshraniční spolupráci. Desítky projektů, kterých jsem se s Vámi účastnil, znamenají spoustu pozitivních zkušeností a obrovské znalosti, které jsem získal o pohraničí a našich českých partnerech. Budu mít příležitost je využít u realizace nových výzev a nových projektů, doufám, že také přeshraničních.

Radosław Pietuch
sekretář Euroregionu Glacensis

Prezident Miloš Zeman navštívil sídelní město Euroregionu Glacensis

Prezident České republiky Miloš Zeman byl ve dnech 18. - 20. 2. 2015 na oficiální třídení návštěvě Královéhradeckého kraje. V rámci svého programu, poslední den návštěvy dne 20. 2. 2015, také navštívil Rychnovsko. Během svého pobytu zavítal do největšího závodu v kraji - ŠKODA AUTO, závod Kvasiny, na Kolowratském zámku se setkal s představiteli města Rychnov nad Kněžnou a poté následovalo v zaplněném sále Pelclova divadla setkání s širokou veřejností.

Průběh návštěvy je možné shlédnout v reportáži TV Rychnov umístěné na webových stránkách www.rychnov-city.cz

Vydává Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska - Euroregion Glacensis, Panská 1492, 516 01 Rychnov nad Kněžnou, Česká republika
ve spolupráci se Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Glacensis, Łukasiewicza 4a/2, 57-300 Kłodzko, Polsko

Registrováno MK ČR E 16575

Redakce pro českou část: tel.: 00420 494 531 054, e-mail: info@euro-glacensis.cz, www.euro-glacensis.cz

Redakce pro polskou část: tel.: 0048 74 86 771 30, e-mail: biuro@eg.ng.pl, www.euroregion-glacensis.ng.pl

Grafický design a předtisková příprava: Miloš Kaválek. Tisk: Integraf, s.r.o. Náchod

13. zasedání Euroregionálního řídicího výboru

9. ledna 2015 se v Dworu Elizy v obci Długopole Zdrój konalo 13. zasedání Euroregionálního řídicího výboru. Na zasedání byly projednávány žádosti o dotaci předložené v rámci 13. sběru projektů, který probíhal od 3. do 31. října 2014. Výzva byla vyhlášena pouze na polské straně Euroregionu Glacensis s ohledem na vzniklé úspory. Jelikož česká část euroregionu ještě nepodepsala všechny smlouvy o financování náhradních projektů, jejichž seznam byl schválen na 12. zasedání Euroregionálního řídicího výboru v květnu 2014, na české straně neměli žadatelé možnost žádat o dodatečné prostředky. V rámci

ci 13. výzvy bylo předloženo 16 žádostí o dotaci z ERDF v celkové výši 147 361,36 eur. Dotace byla schválena pro 10 mikroprojektů ve výši 87 462,56 eur z ERDF. Kromě toho byl schválen seznam náhradních 6 projektů v celkové výši dotace 58 075,55 eur z ERDF. Smlouvy na náhradní projekty budou podepisovány postupně, jakmile se budou objevovat úspory. S ohledem na přítomnost zástupců českého a polského ministerstva a kontrolorů byl projednán i aktuální stav OPPS EÚS 2007-2013 a nový Program na období 2014 - 2020.

Kulatý kalendář Euroregionu Glacensis na rok 2015

Sdružení Euroregion Glacensis i v roce 2015 nadále pokračuje v již několikaleté započaté tradici vydávání kulatého kalendáře. Ten letošní byl vydán v souvislosti s blížícím se ukončením Operačního programu Přeshraniční spolupráce 2007 - 2013 a jeho téma je „**Mikroprojekty Euroregionu Glacensis**“.

Do kalendáře bylo vytipováno celkem 24 projektů realizovaných v Čechách a v Polsku s různým tématickým zaměřením. Vrchní strana kalendáře nabízí poutavé fotografie přírodních krás na území euroregionu, v dolní části je do loga euroregionu graficky zapracovaná fotografie z realizace projektu. Kalendář byl vydán v rámci projektu Fond mikroprojektů v Euroregionu Glacensis.

Informace pro sběratele našeho euroregionálního kalendáře: několik málo výtisků je ještě k dispozici na sekretariátu euroregionu.

Rozhovor s Małgorzatou Chętko

- odbor územní spolupráce, Ministerstvo infrastruktury a rozvoje Polské republiky

Jaký máte obecný názor na efekty přeshraniční spolupráce? Zda to má význam, přestože to jsou programy, které jsou relativně okrajové a nedosahují těch objemů jako ty regionální. Jak vidíte budoucnost přeshraniční spolupráce?

Tak pokud se jedná o Operační program přeshraniční spolupráce ČR - PL, tak lze zopakovat, jak to vnímá Evropská komise, že to je jeden z největších a nejlépe hodnocených programů územní spolupráce v Evropě. Samozřejmě objem finančních prostředků je mnohem menší, než je to u programů Cíle 1 a 2 Kohézní politiky EU. Opravdu můžeme hodnotit, že dosahované efekty jsou dobré, i dnes na konferenci se o nich hovořilo. Můžeme doufat, že nový program bude co nejdříve schválen a že bude možné realizovat další projekty, které budou přispívat k dalšímu rozvoji česko-polské přeshraniční spolupráce. A že bude probíhat stejně dobře jako doposud.

Jaký máte názor na úlohu euroregionů obecně?

Samozřejmě činnost euroregionů v rámci FM je velice důležitá a významná z hlediska realizace programu přeshraniční spolupráce. Myslíme si, že je to viditelné i v současném období, kde je až 20 % prostředků programu určeno na realizaci fondu mikroprojektů. V novém období 2014 - 2020 to bude 15% a možná až 20 %, takže si opravdu vážíme významu euroregionů.

Jaký máte názor na úlohu a činnost Euroregionu Glacensis? Jak vnímáte a sledujete práci Euroregionu Glacensis?

Pokud se jedná o Euroregion Glacensis, tak z pohledu Národního orgánu sledujeme samozřejmě aktivity polských částí euroregionů a nějakým způsobem je hodnotíme. Euroregion Glacensis je považován za jeden z těch nejlépe fungujících. Doufáme, že tomu tak bude i nadále, že budou úspěšnými správci fondu mikroprojektů.

Ptáme se vás - obecně, jako pracovníka odboru územní spolupráce, Ministerstva infrastruktury a rozvoje Polské republiky, zda obce a města mohou očekávat v budoucím období skutečně zlehčení čerpání prostředků? Pokud bude, tak v jakých oblastech?

Samozřejmě se snažíme průběžně řešit případné problémy s čerpáním prostředků programu, a to společně s Řídicím orgánem i s ostatními partnery. Co už je v současné době téměř jisté, že se nepodaří vyřešit problém, který byl velice zatěžující v současném programovacím období, že nebyly zálohy. Překážkou jsou zde procedurální otázky na české straně. Takže v tomto rozsahu v novém programu výrazné změny nebudou. Je ale možné, že se zavedou paušální částky při vyúčtování projektů, což zlepší efektivitu kontrol a tím budou mít příjemci dříve proplacené prostředky.

Mluví se o sjednocení informačního systému, sjednocení kontaktních míst. Tyto informace jsou velice rozpačité. Je známo, že se sníží i počet operačních programů. Mohou žadatelé očekávat i to toužené zjednodušené čerpání a zjednodušené administrativní záležitosti při dotačních programech?

Co se týká informačního systému, tak je to záležitost, která se řeší na české straně. My dostáváme zprávy od Řídicího orgánu jako Národní orgán. Samozřejmě věříme, že tento program bude maximálně přehledný, jak pro žadatele, tak i pro kontrolní a řídicí orgány. Pokud se jedná o kontaktní místa a případně o ty kontroly, tak se snažíme unifikovat veškeré standardy a postupy a zajistit jejich lepší a efektivnější práci, v případě kontaktních míst chceme posílit jejich úlohu. Jedná se o práci se žadateli, aby se v regionech připravovaly opravdu kvalitní žádosti, aby právě tato místa byla podporou pro potenciální žadatele.

Trochu je problém při nejednotnosti kontrolních orgánů, kdy jeden orgán řekne, že je to v pořádku, a přijde druhý kontrolní orgán, kdy řekne, že je to špatně. Zda to čerpání bude opravdu jednodušší, jak se všude prezentuje, a pokud ano, můžete jmenovat konkrétní záležitosti?

Stále se snažíme školit i kontrolory, aby se stejné postupy stejně aplikovaly ve všech úřadech v jednotlivých regionech, kde jsou kontrolaři. Doufáme, že veškeré aktivity a činnosti přispějí k tomu, že vše bude pro žadatele příznivější.

sekretariát euroregionu

Multimediálně v příhraničí

Valbřiské kulturní středisko (Wałbrzyski Ośrodek Kultury, WOK) a Adalbertinum z Hradce Králové opět realizují společný projekt. Tentokrát s názvem „Multimediální kultura: Wałbrzych a Hradec Králové“. Obě instituce obdržely dotaci z Evropské unie prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Pořádají se fotografické plenéry, výstavy a vernisáže, a to v doposud ve Wałbrzychu neuplatňované multimediální formě. Na první vernisáži se pomocí komunikátorů a webkamer spojili s českým partnerem, který ve stejné době otevíral svou výstavu. Ve stejném okamžiku mohli být účastníci současně ve Wałbrzychu i v Hradci Králové. Na další, březnové vernisáži se sejdou ve Wałbrzychu, kde bude vyhodnocena dosavadní spolupráce – říká Jarosław Buzarewicz, ředitel Valbřiského kulturního střediska.

Středisko již dvakrát hostilo české fotografy, kteří byli okouzleni mj. zámek Książ, palmovým skleníkem, starým uhelným dolem, historickým centrem města a lázeňskou obcí Szczawno-Zdrój, kde s nadšením pořídili spoustu fotografií. I na české straně, pouhých několik desítek kilometrů od hranice je řada míst, která naopak objevovali polští fotografové: Třebechovické muzeum s překrásnými mechanickými betlémy, Nové Město nad Metují, Orlické hory nebo v neposlední řadě Masarykova chata.

Projekt „Multimediální kultura: Wałbrzych a Hradec Králové“ potrvá do března 2015. Obě instituce na jeho realizaci vynaloží cca 33 tisíc eur, z toho Valbřiské kulturní středisko téměř 17 tisíc eur. Finanční prostředky poskytne Evropská unie prostřednictvím Euroregionu Glacensis. V budoucnosti chce středisko ve Valbřichu prezentovat v nové multimediální formě práce tvůrců z mnoha uměleckých odvětví, a to jak místních, tak i z České republiky. Taková galerie dává neomezené možnosti.

Kulturní instituce – WOK a Adalbertinum již uspořádaly mnoho kulturních akcí, mimo jiné: středověké dílny, polsko-české hudební a taneční prezentace, jazzový festival a filmovou přehlídku.

Výročí 70 let od úmrtí spisovatele Karla Poláčka

V lednu 1945 zemřel v Gliwicích významný český spisovatel a novinář Karel Poláček (1892 - 1945), rodák z Rychnova nad Kněžnou. Na základě pozvání Královéhradeckého kraje za organizační podpory Dr. Josefa Kráma z Rychnova nad Kněžnou se zúčastnil předseda české části Euroregionu Glacensis pan Petr Hudousek návštěvy pietního místa na hřbitově v Gliwicích, kde jsou uloženy ostatky vězňů pochodů smrti z ledna 1945 z táborů Gliwic I - IV. Jednalo se o pracovní tábory, resp. pobočky koncentračních táborů, kam byl v říjnu 1944 umístěn z Osvětimi i Karel Poláček. V Gliwicích se delegace ujal zástupce místního muzea, který je doprovázel nejen k pietnímu místu, ale také do prostor, kde stával tábor Gliwic II, kde měl být spisovatel umístěn a kde i 21. ledna 1945 skončil. Součástí návštěvy

byla také prohlídka vysílače, kde proběhla 31. srpna 1939 tzv. „Gliwická provokace“, kde příslušníci SS v převlečení za polské teroristy přepadli obsluhu tohoto vysílače s tím, že vyhlásí do éteru obsazení německého území polskou armádou, po kterém měl následovat útok na Polsko jako odvěta za toto přepadení, čímž by u západních spojenců nebylo Německo považováno za agresora. Provokace tehdy nevyšla, ale zahájení 2. světové války útokem na Polsko již nemohlo nic zabránit. Dnes je tato 111 metrů vysoká vysílací věž z r. 1935 nejvyšší dřevěnou věží na světě. V prostorách bývalé retranslační stanice je dnes památník tohoto incidentu. Na závěr návštěvy proběhlo ještě krátké setkání s mluvčím prezidenta města Gliwice.

Příprava Fondu mikroprojektů pro období 2014 - 2020

Po upřesnění požadavků ze strany Evropské komise a Ministerstva pro místní rozvoj mohla být aktivně zahájena příprava Fondu mikroprojektů pro nové období 2014-2020. V těchto letech bude Euroregion Glacensis hospodářit s alokací na mikroprojekty ve výši 5.134.117 eur na české straně a 5.000.000 eur je potom určeno pro mikroprojekty z polské strany hranice.

Fond mikroprojektů využívá dvě schválené osy programu, a to prioritní osu 2: „Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti“ a prioritní osu 4: „Spolupráce institucí a komunit“. První jmenovaná prioritní osa bude určena pro mikroprojekty týkající se turistiky a rozvoje infrastruktury (přístřešky, naučné stezky apod.) s možností dotace až do 30.000 eur, druhá osa bude využita pro měkké aktivity typu people-to-people (setkávání, konference apod.) s možností dotace až do 20.000 eur. Podrobný výčet jednotlivých aktivit pro dané prioritní osy bude ještě upřesňován.

Každopádně již nyní je jasné, že nové programovací období si klade za cíl podpořit také nové žadatele, kteří v letech 2007-2013 z Fondu mikroprojektů dotaci neobdrželi. Pro motivaci těchto žadatelů bylo schváleno určité bodové zvýhodnění při hodnocení jejich projektových žádostí. Věříme tedy, že možnost získat finanční prostředky z EU využijí nejen zkušení žadatelé, ale také ti, kteří doposud dotaci z FMP nezískali,

a společně tak uplatníme šanci přivést do našeho euroregionu alokované finanční prostředky.

Podpora nových žadatelů/nových partnerství však není jedinou novinkou v programu. Zavádíme do mikroprojektů také princip tzv. Leadpartnerství. Jedná se o možnost podávat jednu projektovou žádost za českou i polskou stranu. Obdobně je tomu u velkých individuálních investičních projektů, nově je přenesen tento princip na úroveň mikroprojektů.

Termín zahájení FMP 2014 - 2020 je plánován na začátek roku 2016, první sběr projektů by tak mohl být již počátkem roku 2016.

Pro účely informovanosti bude zřízena nová sekce na našich webových stránkách www.euro-glacensis.cz, kde budou průběžně aktualizovány dostupné informace.

Zároveň již můžeme představit také nové logo programu.

**PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020**

Sekretariát euroregionu

Školení na nový Program přeshraniční spolupráce ČR – PR 2014 – 2020 startují

INTERREG V-A Česká republika - Polsko

Vážení žadatelé, představujeme vám nový název pro Program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polsko pro období 2014 - 2020. Dlouho očekávané informace o programu se blíží k vám. Euroregion Glacensis ve spolupráci s RDA zahajuje sérii seminářů, kde budou představeny první již konkrétní informace o nových podporách. Program tak jako všechny ostatní má výrazné zpoždění. První projekty tak zahájí svou realizaci nejspíše až v polovině roku 2016, to je 2,5 roku po spuštění období 2014 - 2020. RDA pro vás v rámci svého projektu „Zvýšení absorpční kapacity pro plánovací období 2014 - 2020“ připravila šest jednodenních vzdělávacích seminářů, které jsou určeny primárně pro starosty a zástupce neziskových organizací plnící přípravu nových projektů do programu přeshraniční spolupráce. Zájemci získají jednak základní informace o nových podmínkách programu, ale budou vyškoleni v postupu přípravy projektu, v určení správného projektového partnera, způsobu formování projektového záměru apod. Na školení se dozví, co se míní pod pojmem přeshraniční efekt a zda jeho plánovaný záměr má správný přeshraniční dopad. Kapacita jednoho školení je omezena na cca 20 osob!!!

Dále budeme pořádat dvoudenní závěrečné setkání hlavních aktérů a zájemců o spolupráci s Polskem. Jeden den proběhne závěrečné hodnocení projektu, účastníci budou mít možnost zajistit si projektového partnera k svému novému projektovému záměru, protože proběhne tzv. burza partnerů/záměrů, dozví se poslední aktuální novinky pro období 2014 - 2020. Druhý den budou účastníci absolvovat exkurzi na ukázkou již zrealizovaných projektů přeshraniční spolupráce z minulého období, kde budou mít možnost se přesvědčit, jakým způsobem se formoval projektový záměr až do fáze úspěšné realizace.

Komu je projekt určen?

Aktivita projektu jsou určeny:

- starostům a zástupcům obcí a měst na území Euroregionu Glacensis
- představitelům ostatních neziskových organizací na území Euroregionu Glacensis
- zájemcům zabývajícím se česko-polskou přeshraniční spoluprací

Proč realizujeme tento druh školení?

Území Euroregionu Glacensis má obrovský přírodní a historický potenciál pro přeshraniční spolupráci. Chceme, aby území našeho euroregionu bylo konkurenceschopné vůči velkým aglomeracím

Moravskoslezského kraje a přilehlého polského území, kde spolupráce s Polskem je více tradiční a přirozená. Tyto semináře jsou něco navíc oproti standardním školením v rámci programu, které budou bezesporu provádět implementační orgány, jako jsou JTS, krajské instituce a euroregiony. Chceme více přiblížit specifika spolupráce s polskými subjekty, zdůraznit zásadní rozdílnosti, které se při formování projektových záměrů mohou objevit, a chceme na praktických příkladech nastínit posuzování přeshraničního dopadu a efektu daných aktivit. Po absolvování tohoto procesu může žadatel více zhodnotit reálnost podání společné žádosti o dotaci, tak aby zapadal do podmínek programu.

Místa a termíny realizace projektu:

- 14. duben – Suchý Vrch, Kramářova chata
- 21. duben – Kostelecká Lhota, Hostinec u Hubálků
- 5. květen – Vrchlábí, Krkonošské centrum environmentální výchovy – KRTEK
- 7. květen – Meziměstí, Centrum Walzel
- 18. květen – Golfové centrum, Kunětická hora
- 19. květen – Velké Losiny, Hotel Diana

Informace k projektu:

www.rda-rk.cz/projekty-rda.html

Na těchto uvedených webových stránkách naleznete přihlášky ke školení a aktuální informace.

Kontaktní osoba:

Ing. Martina Doskočilová
martina.doskocilova@rda-rk.cz
tel.: +420 494 530 453

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Euroregion Glacensis ukončil dva významné víceleté projekty

Ke konci roku 2014 Euroregion Glacensis ukončil realizaci dvou významných víceletých projektů, do kterých bylo sdružení zapojeno. Jedná se o projekty **EUREGIO PL - CZ** a **Strategie integrované spolupráce česko-polského pohraničí**.

Dne 6. prosince 2014 se ve Sloupovém sále Sejmu Polské republiky ve Varšavě uskutečnila poslední aktivita projektu **EUREGIO PL - CZ** - konference nesoucí název „Česko-polská přeshraniční spolupráce na příkladu spolupráce euroregionů a projektu EUREGIO PL - CZ“. Konferenci svou účastí a svým příspěvkem poctili poslankyně a poslanci polského parlamentu, mezi kterými mimo jiné byli: poslankyně Monika Wielichowska - předsedkyně Polsko-české parlamentní skupiny a také její místopředsedkyně a poslankyně Aleksandra Trybuś-Ciešlar. Mezi přítomnými hosty byli také zástupci euroregionů polsko-českého pohraničí a ostatních organizací zabývajících se otázkami přeshraniční spolupráce. Hlavním tématem konference bylo definovat úlohu a význam euroregionů. Paní Daria Kardaczyńska, ředitelka sekretariátu pol-

ské části Euroregionu Silesia, představila projekt EUREGIO PL - CZ jako zvláštní formu spolupráce euroregionů na polsko-českém pohraničí. Zástupcem firmy PROCES byla představena finální verze zpracované „Analýzy systémových problémů přeshraniční spolupráce na česko-polské hranici“. Tuto stěžejní aktivitu zabezpečoval Euroregion Glacensis. Transfer dobrých praxí v oblasti působení organizací podporujících přeshraniční spolupráci v západní Evropě přednesl p. Bogdan Kasperek, tajemník polské strany euroregionu Těšínské Slezsko. Zástupci Polsko-české parlamentní skupiny přislíbili otevřenost při vyjednávání různých forem kooperace s euroregiony v otázkách přeshraniční spolupráce. V diskusi bylo také zdůrazněno, že poslání euroregionů je i nadále aktuální a nezbytné pro rozvoj polsko-českého pohraničí. Konference byla jednou z posledních aktivit realizovaných partnery projektu EUREGIO PL - CZ, jehož realizace probíhala tři roky a byla ukončena v prosinci 2014. Vedoucím partnerem projektu bylo Sdružení obcí povodí Horní Odry, polská část Euroregionu Silesia.

Základní informace o projektu EUREGIO PL - CZ. Tento v historii česko-polských euroregionů mimořádný společný projekt byl realizován 11 partnery - sdruženími zastupujícími národní strany šesti euroregionů v česko-polském příhraničí, tj. Euroregionu Beskydy, Glacensis, Nisa, Praděd, Silesia a Těšínské Slezsko. Realizace projektu byla započata v roce 2012. Během uplynulých třech let se podařilo zorganizovat celkem šest třídních setkání na území každého euroregionu, kde účastníci byli seznámeni se specifikem daného regionu. Byly uspořádány čtyři konference, vydána publikace a proběhly také zahraniční vzdělávací mise. Klíčovou aktivitou, kterou řešil Euroregion Glacensis, bylo vypracování „Analýzy systémových problémů přeshraniční spolupráce na česko-polské hranici“. Základním cílem projektu bylo vzájemné poznání specifiky jednotlivých zapojených

euroregionů v česko-polském příhraničí a také využití znalostí a zkušeností rozvinutějších euroregionů pracujících v příhraničí jinde v Evropě. Věcná výměna zkušeností s příklady dobré praxe, navázání a rozšíření sítě kontaktů a vzájemné spolupráce je základem pro vzájemnou spolupráci při realizaci programů přeshraniční spolupráce v novém programovacím období 2014 – 2020.

Dne 18. listopadu 2014 se v Hradci Králové v prostorách Adalbertina konala konference rekapitulující projekt **„Strategie integrované spolupráce česko-polského pohraničí“**. Na programu byly prezentace výsledků projektových aktivit, především směrový dokument nazvaný „Strategie integrované spolupráce česko-polského pohraničí“ a zároveň byla podepsána smlouva o spolupráci, která definuje další kooperaci partnerů po ukončení společného projektu. Do budoucna se předpokládá vytvoření a financování činností společného mezinárodního zaváděcího týmu, který zajistí koordinaci a dozor nad zaváděním strategie a jejího plánu aktivit a zajistí také podporu pro aktivity činné prostřednictvím společného ESÚS NOWUM. ESÚS bude zaregistrováno v Polsku a bude podléhat polskému právu. ESÚS bude disponovat právní subjektivitou, vlastní organizační strukturou a svým vlastním rozpočtem složeným z členských příspěvků. Sekretariát ESÚS se bude nacházet v Jeříní Hoře. Závěrečné konference se zúčastnili zástupci všech partnerů projektu a také pozvaní hosté. Mimořádným hostem byla paní Grażyna Bernatowicz – velvyslankyně Polské republiky v České republice a také představitelé příslušných ministerstev věnujících se místnímu rozvoji a zahraniční spolupráci.

Základní informace o projektu Strategie integrované spolupráce česko-polského pohraničí. Tento projekt byl realizován v partnerství devíti subjektů

– Královéhradeckého kraje, jako vedoucího partnera, dále byly zapojeni Liberecký, Olomoucký a Pardubický kraj, české části Euroregionů Nisa a Glacensis. Na polské straně Dolnoslezské vojvodství a polské části Euroregionů Nisa a Glacensis. Realizace projektu začala v lednu 2012 a byla ukončena v prosinci 2014. Stěžejní aktivitou bylo vytvoření dokumentu „Strategie integrované spolupráce česko-polského pohraničí“. Strategie a její akční plán je základním dokumentem pro činnost nově zakládaného ESÚS NOVUM jako nové instituce řešící přeshraniční spolupráce. Ve strategii byly definovány odborné oblasti, jejichž realizace nejlépe zapadne do institucionálně-organizačních rámců charakteristických pro ESÚS. Patří k nim 1. Turistika a rekreace; 2. Infrastruktura a životní prostředí; 3. Konkurenceschopnost a 4. Veřejné služby a partnerství. Plán aktivit strategie obsahuje soubor konkrétních akcí a projektů, které se mohou podílet na realizaci cílů strategie. Euroregion Glacensis je jedním ze zakládajících subjektů ESÚS NOVUM.

Nová posila na úpravu běžeckých tras v Orlických horách

Obec Deštné v Orlických horách jako posilu pro údržbu běžeckých tras pořídila v rámci projektu „Kvalitní úprava běžeckých tras na česko-polské hranici“, registrační číslo projektu CZ.3.22/2.2.0/14.04220, nové sněžné pásové vozidlo PistenBully 100 (dále jen rolba). Náklady na její pořízení budou spolufinancovány prostřednictvím OPPS Česká republika - Polská republika 2007 - 2013. Rolbu dodala firma TopKarMoto, s.r.o. dne 9. 12. 2014 a hned druhý den se dočkala své první jízdy na Studený vrch, kde si slavnostně vyřízla svou první běžeckou stopu a zapózovala na fotky, které se staly součástí mapy „Upravované běžecké trasy v Orlických horách“, která je zdarma k dostání v Turistických informačních centrech v Orlických horách.

Na samotnou úpravu si ale nová rolba musela počkat až do nového roku, kdy konečně byly dostatečné sněhové podmínky k úpravě běžeckých tras. Nyní upravuje 25 km běžeckých tras při dobrých sněhových podmínkách dvakrát týdně. Díky GPS zařízení, které bylo do rolby umístěno, mohou zájemci o běžkování sledovat na tomto odkazu www.destne.info/bezecketrasy, které trasy v Orlických horách jsou upravené. Stejně zařízení využívají také v Orlickém Záhoří a Říčkách v Orlických horách, přehled je tedy nejen o trasách v okolí Deštného, ale o celých Orlických horách.

Další aktivitou projektu bylo uspořádání Mezinárodních běžeckých závodů klasickou technikou, které se uskutečnily dne 10. 1. 2015 ve spolupráci se Ski Skuhrov v Deštném

v Orlických horách. Navzdory počasí, které vyhoupllo teploty na šest stupňů nad nulu, a vydatnému dešti těsně před startem se závod uskutečnil a závodníci ho brali jako netradiční (a sranda) závod. Atmosféra byla vskutku veselá. Na trasu vyrazili jak nejmenší závodníci, kteří se stali terčem zájmu, tak zkušenější závodníci i ti, kteří stáli na běžkách prvně v životě. Když si po závodech všichni řádně oddychli u české bramboračky a čaje, společně byla pokřtěna nová rolba jako „Alenka“. Přítomným také byla předvedena práce s rolbou - úprava povrchu, manipulace s radlicí i řezání běžeckých stop. V rámci projektu proběhl ještě jeden závod na běžkách, a to v Kletné u Stronie Śląskie, který se konal v sobotu dne 21. 2. 2015.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Město Svoboda nad Úpou připravuje nové propagační materiály

Město Svoboda nad Úpou po svém vstupu do Euro-regionu Glacensis v roce 2012 v současnosti prohlubuje svoji partnerskou spolupráci s gminou Kamenná Hora, a to prostřednictvím vydání nových materiálů, které partnerským městům doposud k jejich prezentaci chyběly.

Tisk propagačních materiálů je zaměřen na vlastivědné putování na území Svobody nad Úpou. Bude vytvořena mapa

k vlastivědnému putování zaměřená na regionální tipy na výlety a procházky do okolí. Mapa bude vydána v česko-polské jazykové mutaci a zároveň k ní vznikne i brožurka, ve které budou uvedeny

podrobnější textové informace k vytipovaným místům a zajímavostem uvedeným ve vlastivědné mapě. Informace budou uváděny dle charakteru bodu zájmu - například poutní místo: kostel sv. Josefa (historie), přírodní úkaz: fylitová skála (geologie), zábava a nauka: areál Krakonošova Muchomůrka. V materiálu bude také podána informace o historii a současnosti samotných partnerských měst. Stejně jak mapy, tak i brožury budou v česko-polské jazykové mutaci.

Na vzniku nových materiálů již partneři spolupracují a následně vzniklé výstupy budou v červnu 2015 směněny a distribuovány v regionálních informačních centrech a na

jiných vhodných místech. Propagační materiál bude tedy určen jak pro místní obyvatele, tak zejména pro návštěvníky, kteří do partnerských měst zavítají.

Vytvoření nových turistických produktů přeshraničního charakteru si klade za cíl oživit území zvýšením návštěvnosti turistů, zvýšit povědomí obyvatel o místních zajímavostech a o zahraničním partnerském městě.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Staré Město pod Sněžníkem centrum česko-polské příhraniční spolupráce

Staré Město leží na úpatí třetí nejvyšší hory České republiky - Králického Sněžníku (1 424 m n. m.), v severním výběžku Olomouckého kraje, 12 kilometrů od hraničního přechodu na Kladském sedle, který spojuje Českou a Polskou republiku, a 25 kilometrů od partnerského polského města Stronie Śląskie.

Možná společná dominantu, Králický Sněžník, blízkost hranice, podobnost jazyků, ale také turistické zajímavosti jsou příčinou toho, že vzájemná spolupráce obou měst na různých úrovních probíhá již řadu let. Týká se nejen volnočasových aktivit, ale odráží se i do spolupráce samosprávy a státní správy.

S koncem roku 2014 skončil dvouletý projekt „Rozvoj volnočasových aktivit pod Králickým Sněžníkem“. V rámci projektu proběhla celá řada společných aktivit jako např.

Sportovní utkání, Den dětí, Jarmark řemesel a kultury, Divadlo bez hranic, Stroňská hvězda, ale také společné kurzy tance, karate a gymnastiky. Do projektu se zapojily všechny věkové kategorie obyvatel od dětí z mateřské školky až po dospělé sportovce.

V rámci projektu byly vydány také česko-polské kulturní kalendáře a zhotoveny propagační předměty pro účastníky akcí. Dále bylo zakoupeno ozvučení, osvětlení a opona do kulturního domu ve Starém Městě, divadelní a taneční kostýmy. Polský partner rekonstruoval podlahu ve sportovní hale ve Stronie Śląskie a zakoupil sportovní vybavení.

Při společných akcích vznikala nová partnerství a přátelské vazby, účastníci měli možnost poznat gastronomické zvyky a tradice polského partnera, seznámit se s jeho historií i současností, zkrátka měli možnost učit se od sebe navzájem.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Nové cyklomapy Kladského Pomezí a Podorlicka

S nadcházející cyklistickou sezónou milovníci jízdy na kole jistě ocení novou cyklomapu oblasti Kladského Pomezí a Podorlicka s deseti tipy na výlet, z nichž devět začíná i končí v Novém Městě nad Metují. Mapu vydal

Dobrovolný svazek Region Novoměstsko v rámci projektu „Propagace cykloturistiky v DSO Regionu Novoměstsko“, reg. číslo CZ.3.22/3.3.00/13.03755, který byl spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Mapa je velikostně vyrobena tak, aby se vešla do kapsy, takže se stane dobrým pomocníkem při cyklotoulkách. Na jedné straně je uvedena samotná mapa území s vyznačenými cyklotrasami, na druhé pak povídání o členských obcích DSO Regionu Novoměstsko a také popis jednotlivých tras. Ty jsou ve většině případů navrženy jako okružní, čili se vracíte do místa, ze kterého jste vyjeli. Každá trasa má své téma – např. do Ratibořic za „Babičkou“ nebo „Po stopách války 1866“, a také různou obtížností, délka se pohybuje od 36 do 68 km. Dočtete se zde také zajímavosti k jednotlivým trasám a jsou zde vyobrazeny výškové profily pro představu náročnosti.

Mapa byla vydána v české, anglické, německé a polské jazykové mutaci. K dispozici je zdarma a k dostání je u členských obcí DSO Regionu Novoměstsko nebo v jejich informačních centrech.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Tento projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis.

Lidové tradice a zvyky

Vážení čtenáři,

pomalu se blíží závěr našeho miniseriálu o tradicích našeho regionu, a tak jsme si dovolili již jen malé doplnění zvyků a tradic, o kterých se v průběhu uplynulých dvou let nepsalo.

Tři králové

Dnes je veřejnosti známa Tříkrálová sbírka, jejíž výtěžek jde většinou ve prospěch zdravotně postižených osob. Ale již ve středověku chodili v den svátku Zjevení Páně chlapi s hvězdou a zpívali náboženské písně s vánoční tematikou.

S koledníky přestrojenými za Tři krále je spojena i tradice žehnutí domů, při němž se na dveře svícenou křídou píšou písmena C + M + B + příslušný letopočet (v našich končinách K + M + B +). Nejsou to ale počáteční písmena jmen Třech králů Kašpara, Melichara a Baltazara, jak se lidově traduje, nýbrž zkratka latinského „**Christus mansionem benedicat**“ (česky *Kristus žehnej tomuto domu*). Tři křížky pak symbolizují Nejsvětější Trojici, tj. Otce, Syna a Ducha Svatého. Nejsou to tedy znaménka „plus“ mezi iniciálami. Svátek Tří králů je považován za den, kterým je daného roku ukončeno vánoční období a měl by se uklidit vánoční stromek.

Hromnice je lidové označení svátku slaveného druhého února, kterému v oficiálním křesťanství odpovídá svátek Uvedení Páně do chrámu.

V lidové tradici se Hromnice staly důležitou oslavou přicházejícího jara. Na Hromnice se tradičně sklízel betlém. Svátek byl také spojen s ochranou před ohněm, bouří a bleskem, jak napovídá jeho název. V tento den se mimo jiné svítily svíce, tzv. hromničky, které se pak během bouří dávaly do oken a měly tak ochránit domácnost. K Hromnicím se v českém prostředí váže asi kolem čtyřiceti pranostik, z nichž nejznámější je „Na Hromnice o hodinu více“. Ale přidejme ještě některé:

Na Hromnice půl píce a půl krajíce.

Na Hromnice musí skřivan vrznout, i kdyby měl zmrznout.

O Hromnicích milejší ovčákovi vlk nežli slunce.

Na Hromnice jasná noc, bude mrazů ještě moc.

Panenko Maria Hromničná čistá - úroda jistá.

Na Hromnice chumelice, netrvá pak zima více.

Přejdou Hromnice - je konec sanice.

O Hromnicích jasný den, připrav kožich ještě ven.

O Hromnicích teplo - medvěd staví boudu rychle,

o Hromnicích mrzne - medvěd bourá boudu, jen to vrzne.

I v Polsku najdeme podobné pranostiky:

Traduje se, že o Hromnicích zima je polovina,

ale není to novina, že teprve začíná.

Na Hromnici je zima v polovici.

Na Hromnice zaplátujte rukavice.

Když na Hromnice roztaje, úrody moc nebude.

Když na Hromnice ze střechy teče do louží,

zima se ještě pěkně prodlouží.

Když slunce svítí na Hromnice,

přijdou větší mrazy i chumelenice.

Když je na Hromničnou krásně, hodně ještě nasněží.

Když na Hromničnou husa chodí po vodě,

na Velikonoce bude chodit po ledě.

Masopust

Třidenní svátek předcházející Popeleční středě, kterou začíná čtyřicetidenní půst končící o Velikonocích. Tento svátek je stejně pohyblivý jako Velikonoce (může být od 1. února až do 7. března). Přípravě na masopust předchází takzvaný „tučný čtvrtek“, tučný proto, že by se měl člověk před půstem co nejvíce najíst a napít, často spojený se zabijačkou. Tradičním jídlem byla vepřová pečeně se zelím. Tento den měl člověk co nejvíce jíst a pít, aby byl celý rok při síle. Hlavní masopustní zábava začínala o masopustní neděli - bohatý oběd. Následovala zábava s tancem, která pokračovala až do rána. Masopustní pondělí pokračovalo v zábavě a tanci. V mnohých vsích se konal tzv. „mužovský nebo mužskej bál“ pouze pro ženaté a vdané. Mnohde lidé věřili, že jak vysoko bude selka při tanci vyskakovat, tak vysoké obilí příští rok naroste. Vyvrcholem bylo o masopustním úterý, kdy se konaly průvody mášek a divadelní představení. Dnes se průvody mášek zpravidla konají již v sobotu před masopustním úterým.

Pouti

Samostatnou kapitolou většiny obcí jsou pouti. Náboženské svátky podle patrona místního kostela. Některé z nich jsou proslavené v širokém okolí, jiné jsou významné pouze pro místní. O některých tradičních jsme se již zmínili, ale také víme, že na mnoha místech jsou spojeny s různými novodobými zvyklostmi, jako jsou například fotbalové zápasy ženatí proti svobodným, výstavy kronik, setkání rodáků a podobně. Napište nám do redakce i vy, jaké netradiční formy slavení pouti udržuje vaše obec.

Stavění betlémů

Krásnou tradicí našich pohraničních hor a jejich podhůří je stavění betlémů. Není to však jen stavba, ale především i tvorba nových betlémů. Setkáváme se s nimi v předvánočním čase na mnoha různých výstavách. Tradici vánočních betlémů založil v roce 1223 svatý František z Assisi v italské Umbrii. Se svými přáteli přivedli do jeskyně, kterou přeměnili na kapli, živého osla i vola a zinscenovali betlém, v němž pak kněz sloužil první vánoční půlnoční mši.

V Čechách můžeme datovat stavění betlémů asi do poloviny 16. století, kdy se betlémy začaly stavět v kostelích. V Praze byl první betlém postaven pravděpodobně v roce 1560 v dominikánském kostele sv. Klimenta. Jak vypadal, nikdo přesně neví. Předpokládá se, že byl napodobeninou betlémské jeskyně s jesličkami, kde se Ježíšek narodil. Podle tohoto vzoru se jesličky začaly šířit do dalších kostelů a klášterů.

Do venkovských chaloupek pronikly až na konci 18. století. Pravděpodobně za to mohl císař Josef II., který jesličky v kostelech zakázal vystavovat. Prostý lid si je ale nedal vzít, a tak se tento půvabný biblický příběh přesunul do domácností. A v domácnostech již betlémy zůstaly, i když se časem do kostelů vrátily. Jejich stavění patří k jedné z nejkrásnějších vánočních tradic.

K základním figurkám - Ježíškovi v jeslích, Marii, Josefovi, volu, pastýřům se stády a třem mudrcům - si lidé přidávali i další postavy, a nejen ze svého nejbližšího okolí. A tak najdeme v betlémech i husitskou vozbu s Janem Žižkou nebo T. G. Masaryka. Postavy byly zasazeny do mnohdy neskutečné, až fantastické krajiny. Materiály, z nichž se betlémy stavěly, byly rozmanité. Betlémy byly papírové, ručně malované, vyřezávané ze dřeva nebo modelované z různých tvárných hmot. I v betlemářství se vytvořily v průběhu staletí četné krajové rozdíly jak v pojetí, tak i v materiálech. Betlémy dodnes vábí mnoho návštěvníků do různých regionálních muzeí. Nejvíce se stavěly v Orlických horách, Jeseníkách, Krkonoších a Třešti.

Zajímavé jsou betlémy z okolí Ústí nad Orlicí, které byly vytvořeny malbou kvašovými nebo temperovými barvami na papírovém kartonu. Z něho jsou všechny figurky i kulisy staveb a krajiny. Ovšem při vlastní stavbě betlému se všechny papírové objekty a postavy zasazují do krajiny, vytvořené mimo jiné i použitím sušeného mechu, stromové kůry a dalších přírodnin.

Co vy na to, vážení čtenáři? Nepostavíte si příští Vánoce svůj vlastní betlém?

(Malé upozornění na závěr: V průběhu roku 2015, až do dubna 2016, bude probíhat generální oprava slavného Proboštova třebechovického betlému. Ale návštěvníci nemusí mít obavy, muzeum v Třebechovicích pod Orebem bude i nadále otevřené veřejnosti. Vzpomínaný betlém sice nebude v provozu, ale diváci budou moci sledovat restaurátory při práci a vidět tak podrobněji všechna „hejblátka a udělátka“ slavného betlému).

Čarodějnické procesy

Ve Zpravodaji číslo 1/2013 jsme již psali o tradici pálení čarodějnic. Jak tomu bylo, ale ve skutečnosti, o tom vypovídají dějiny Velkých Losin, města, které je s „čarodějnicemi“ spojeno velice těsně. Krásné město s nádherným

okolím, ale přiznejme, že málokterý název turistické lokality vyvolá tak ponuré pocity, jako je tomu při vyslovení jména tohoto města. Proslavily ho strašlivé a neslučitelně kruté čarodějnické procesy, které měl na svědomí Jindřich František Boblig z Edelstadtu. Je pravdou, že v českých zemích docházelo k čarodějnickým procesům jen v omezeném rozsahu na několika málo místech a okolí Velkých Losin bylo jen jednou z takových lokalit. Známým se stalo především díky románu Václava Kaplického „Kladivo na čarodějnice“, který byl celkem věrohodně zfilmován režisérem Otakarem Vávrou.

Podkladem románu byl rozsáhlý a takřka neznámý archivní materiál z let 1678 - 1696. Václav Kaplický zde odkryl podstatu inkvizičního procesu, který navenek představoval tažení proti černé magii, ve skutečnosti však sloužil k obohacování inkvizitorů. Vyličil drastické metody používané při výsleších, které obviněné doháněly k přiznání skutků, jež ani nemohli spáchat. V centru děje stojí osud šumperského děkana Lautnera, který jako jediný kněz otevřeně proti inkvizici bojoval a stal se jednou z jejich posledních obětí.

Pokusíme se alespoň ve zkratce připomenout čtenářům tuto neblahou část naší historie, tak jak je tradována.

Údajnou příčinou měl být incident s žebračkou Schuchovou, která chtěla své známé donést posvěcenou hostií, aby jí uzdravila kravku. Byla však při činu přistižena a obviněna z úmyslu zneužít, nebo lépe pospínit a znesvětit svátost k magickým účelům. Byly tak započaty prakticky největší čarodějnické procesy na našem území.

Na žerotinské panství byl pozván rakouský císařský laický inkvizitor Jindřich František Boblig z Edelstadtu. O tomto muži se na mnoha místech dočtete, že byl snad šílený. Na svědomí má přes 100 osob odsouzených k upálení na hranici, povětšinou žen. Jen na Losinsku padlo za oběť řádění krvavého inkvizitora Bobliga 52 lidí, většinou žen, ale z oddávání se magii a s ní spojených protiprávností byli obviněni i Bobligem usvědčení i mužové. A nejznámější oběť? Katolický kněz, děkan Kryštof Alois Lautner. V inscenovaném procesu byl obviněn, dlouhých pět let vyslýchán a mučen a následně odsouzen. Pravým důvodem byla pravděpodobně jeho liknavost v otázce proti-reformační, tedy že nebyl tak tvrdý v rekatolizaci, což církevními hodnostářům nebylo příliš vhod. Je také možné, že šlo i o osobní antipatie mezi duchovními, kterých bylo údajně do procesu s Lautnerem zapleteno skutečně hodně.

Do Losin Bobliga pozval r. 1678 hejtman Adam Vinarský, zřejmě na příkaz hraběnky Angelie Anny Sibyly z Galle, rozené Žerotinové. Netušil, jak obrovskou tragédií tento šílenec spáchá. Majetek odsouzených samozřejmě propadal inkvizitorům, a tak se zájem Bobliga obrátil především směrem k těm, kteří vlastnili lány anebo jiné nemovitosti (například i známou papírnu).

V červnu 2000 odhalil Kryštof Alois Lautnerovi v Šumperku olomoucký arcibiskup Jan Graubner pamětní desku a omluvil se za přečiny církve při čarodějnických procesech. Právně však děkan Lautner nebyl církví nikdy rehabilitován.

Lidové tradice v Polsku

Masopust je úžasné období nejen pro dospělé, ale i pro děti. Avšak přeci jen ty naše ratolesti si jej užijí asi nejvíce. Pro děti je den karnevalového plesu výjimečným dnem, na který mnohdy čekají dlouhé týdny.

Tříkrálový večer končil „svaté večery“ a zahajoval staropolský masopust, kterému se říkalo Zapusty. Je to staropolský název masopustu, který trval právě od Tří králů do začátku postní doby. K tradicím masopustu patří kuligy, čili masopustní jízdy na saních. Jak píše Hanna Szyman-derska, „není známo, kdy se staly zvykem, ale ví se, že byly největší masopustní zábavou. Byla to zřejmě zábava sahající do dob, kdy se na rovinách Velkopolska a Malo-polska začaly více objevovat šlechtické zámky a usedlosti. Kulig byl kdysi zábavou pouze pro vyšší stavy – šlechtu a magnáty“.

V době masopustu se v Polsku ale nebavila pouze šlechta. Ve městech se posvícení konala pod širým nebem a pořádaly se maškarní průvody, zatímco venkované se bavili v hospodách. Oblíbené byly i karnevalové plesy. Jak píše H. Szyman-derska: „Slavné plesy se pořádaly na Arturově zámku v Gdaňsku a v cechovních domech, kde měly velmi rozmanitý průběh. Na jedné ulici stáli kožešníci převlečení za černochoy, kteří měli na hlavě koruny se světýlky, na rukou kroužky a předváděli proslulý skupinový tanec – mo-resku. Na druhé ulici vystupovali, skákali a tančili, řezníci, kteří výhružně potřásali svými sekýrami. A na jiném místě pak lodníci předváděli tradiční námořnický tanec.“

Nejslavnější byly ale varšavské plesy. V meziválečné době se staly zvykem plesy pořádané pro dobročinné účely, které se i dnes těší velké oblibě. Slova básníka Jana Lemaňského jsou tak pořád aktuální:

Par tanecznych cudny szereg:

Polka, mazur, walc, oberek.

Kręci się w czerwonym kole

- Ta na ludu glód niedole.

Perfum zapach, dech kobiecy,

Na rzecz więzień i fortecy,

Na tych biednych duszą całą

Dobroczynne tańczy ciało.

Oczy - gwiazdy, lica - róże,

W polkach ogień, szal - w mazurze. (...)

31. ledna 2015 se ve Vzdělávacím, turistickém a kulturním centru v obci Stronie Śląskie konal Polsko-český karnevalový ples pro děti. Před plesem se konaly dílny, kdy si děti vyráběly masopustní masky a pro jejich maminky byla připravena dílna vizáže - karnevalový make-up.

V rámci plesu připravili pořadatelé řadu soutěží a her. Průvodním tématem plesu byly věštkyně a věštcí. Všichni si užili spoustu legrace. V Polsku končí masopust tlustým čtvrtkem a úterním sledovým posvícením. O tlustém čtvrtku by měl každý povinně sníst minimálně jednu koblihu a „boží milosti“.

Tradiční pokrmy v Čechách

Česnekové vepřové výpečky

1 kg vepřového boku bez kosti
lžíce soli
lžička mletého pepře (nejlépe čerstvý z mlýnku)
3 dcl škvařeného sádla
1 ks větší cibule
1 ks paličky česneku

Recept vhodný právě pro období masopustu. Při masopustním průvodu určité všichni ocení toto jídlo. Zvláště, když pak můžeme výpečky připravit při domácí zabijačce.

Jak recept připravit:

vepřový bok nakrájíme na malé kostičky. Promícháme se solí, pepřem a nakrájenou cibulí, zalijeme rozpuštěným vepřovým sádlem a pomalu táhneme v troubě při teplotě do 120 °C zhruba 3 hodiny. Když je maso již měkké a hezky vypečené, zamícháme do výpečků prolisovanou paličku česneku a nalijeme do keramické nádoby. Necháme výpečky vychladit. Podáváme s čerstvým chlebem, sterilovanou zeleninou nebo třeba domácím chutney.

Tradiční pokrmy v Polsku

Boží milosti

500 g mouky
30 g másla
6 žloutků
3 lžíce zakysané smetany
1 lžíce lihu nebo octa
500 g sádla na smažení
150 g moučkového cukru na posypání
vanilkový cukr

Máslo utřeme se žloutky, které přidáváme postupně po jednom. Přidáme mouku, smetanu, lih nebo ocet. Všechny ingredience důkladně smícháme, dáme na vál a ručně vypracujeme těsto. Následně vyválíme po částech na tenkou placku a vykrajujeme nožem nebo rádélkem pruhy široké 3 cm. Pruhy krájíme na podélné obdélníky dlouhé 15 cm. Každý kousek uprostřed nakrojíme a do otvoru vložíme jeden konec těsta. Smažíme v rozpáleném tuku. Otáčíme je velmi opatrně a smažíme dozlatova. Po usmažení je vyndáme na papírový ručník nebo ubrousek, abychom odstranili přebytek tuku. Uložíme na misku a posypeme moučkovým cukrem.

DOBROU CHUŤ